

Na mocy art. 44 Konstytucji ogłaszam ustawę następującej treści:

U s t a w a

z dnia 11 listopada 1924 r.

o organizacji konsulatów i o czynnościach konsułów.

DZIAŁ I.

Organizacja służby konsularnej.

Art. 1. Zadaniem konsułów jest obrona interesów gospodarczych Rzeczypospolitej Polskiej, opieka nad obywatelami polskimi zagranicą i czuwanie nad wykonaniem umów międzynarodowych.

Art. 2. Kierownictwo służby konsularnej należy do Ministerstwa Spraw Zagranicznych, któremu podlegają służbowo wszyscy konsułowic. Ministerstwo czuwa nad działalnością konsułów, udziela im ogólnych instrukcyj kierowniczych oraz poleceń szczegółowych. Pozatem konsułaty podlegają przedstawicielom dyplomatycznym w krajach ich urzędowania. Jeżeli w kraju urzędowania konsula niema przedstawiciela dyplomatycznego, zależność służbową ustala Ministerstwo Spraw Zagranicznych.

Art. 3. Konsułaty pozostają pod urzędową opieką właściwych przedstawicielstw dyplomatycznych i mają prawo żądać od nich wszelkiej pomocy, poparcia oraz obrony praw i przywilejów, przysłu-

gujących im na zasadzie umów i zwyczajów międzynarodowych.

Art. 4. Konsułaty dzielą się na etatowe i honorowe.

Konsułaty etatowe są zawsze bezpośrednio zależne od przedstawicielstwa dyplomatycznego.

Konsułaty honorowe są zależne od przedstawicielstwa dyplomatycznego za pośrednictwem jednego z konsułów etatowych.

Konsułowic etatowi są urzędnikami państwowymi. Konsułowic zaś honorowi nie są urzędnikami państwowymi, nie pobierają stałej pensji, mogą korzystać jedynie z przyznanych im opłat konsularnych. Jeżeli w drodze wyjątku konsułowic honorowi otrzymywać będą specjalne wynagrodzenie na koszty, związane z urzędowaniem, wówczas tracą prawo do korzystania z opłat konsularnych.

Konsułowic honorowi, zwolnieni ze swego stanowiska, tracą wszelkie z niem związane uprawnienia i z powodu zwolnienia nie mogą żądać odszkodowania.

Art. 5. W skład służby konsularnej etatowej wchodzi: konsułowic generalni I i II klasy, konsułowic I i II klasy, vice-konsułowic I i II klasy, jako kierownicy konsułów generalnych, konsułów i vice-konsułów, bądź jako kierownicy wydziałów konsularnych w przedstawicielstwach dyplomatycznych.

W skład służby konsularnej honorowej wchodzi konsułowic i vice-konsułowic honorowi.

Zależnie od decyzji Ministerstwa Spraw Zagranicznych konsułowic etatowi mogą być również przydzieleni dla pełnienia służby dyplomatycznej w przedstawicielstwach dyplomatycznych.

Art. 6. W skład konsulatu wchodzić prócz wymienionych w poprzednim artykule:

- 1) attachés konsularni,
- 2) praktykanci (éleves consulaires),
- 3) urzędnicy kancelaryjni etatowi i kontraktowi,
- 4) tłumacze i dragomani,
- 5) niższa służba, jako to: woźni, kawasi i t. d.

Ministerstwo Spraw Zagranicznych może również delegować do konsulatów rzeczoznawców i urzędników do czynności specjalnych.

Art. 7. Konsulowie mogą w swoich okręgach powoływać do pomocy agentów konsularnych, etatowych lub honorowych, których nominacja winna być uprzednio przez Ministra Spraw Zagranicznych zatwierdzona.

Agenci konsularni wykonywają funkcje konsularne tylko w zakresie czynności, powierzonych im przez konsula, działają pod jego odpowiedzialnością i są służbowo od niego zależni.

Art. 8. Konsulowie sprawują swój urząd w okręgu terytorjalnym, wskazanym w nominacji.

Sieć konsularną ustala Minister Spraw Zagranicznych w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu, Ministrem Pracy i Opieki Społecznej oraz Ministrem Skarbu.

Art. 9. Konsulowie generalni, konsulowie i vice-konsulowie, jak również pozostali etatowi urzędnicy konsularni mianowani są zgodnie z ogólnymi przepisami ustawy o państwowej służbie cywilnej z dnia 17 lutego 1922 r. (Dz. U. R. P. z 1922 r. № 21, poz. 164).

Konsulów honorowych i vice-konsulów honorowych mianuje Minister Spraw Zagranicznych.

Etatowi konsulowie generalni, konsulowie i vice-konsulowie, oraz honorowi konsulowie i vice-konsulowie, przeznaczeni na stanowiska kierowników konsulatów generalnych, konsulatów i vice-konsulatów, otrzymują listy komisyjne od Prezydenta Rzeczypospolitej.

Urzędników kontraktowych, należących do składu konsulatu, ma prawo przyjmować i zwalniać kierownik konsulatu.

Konsul, lub w jego nieobecności zastępca, ma prawo zawieszać w czynnościach urzędników, należących do składu konsulatu lub do konsulatu delegowanych; o zawieszeniu konsul winien niezwłocznie zawiadomić Ministra Spraw Zagranicznych.

Art. 10. Kandydaci na stanowiska w etatowej służbie konsularnej, poczynając od attachés konsularnych, winni wykazać się dyplomem jednej z wyższych szkół krajowych lub zagranicznych, oraz zdać egzamin dyplomatyczno-konsularny, zgodnie z ustanowionym przez Ministra Spraw Zagranicznych regulaminem.

Art. 11. Konsulowie mają prawo występować w charakterze urzędowym dopiero po otrzymaniu exequatur.

Art. 12. Konsulowie etatowi i etatowi urzędnicy konsularni nie mogą brać czynnego udziału w życiu politycznym państw, w których urzędują, nie mogą również zajmować się interesami przemysłowymi,

handlowymi i t. p. po za zakresem ich kompetencji urzędowej.

Art. 13. Przyjmowanie tytułów honorowych i jakichkolwiek wyróżnień od rządów państw obcych zależy od zgody Ministra Spraw Zagranicznych.

Art. 14. Konsulowie nie mogą samowolnie opuścić urzędu im powierzonego.

DZIAŁ II.

Czynności konsułów.

Art. 15. Konsulowie obowiązani są bronić praw, mienia i interesów obywateli polskich, oraz udzielać im rad i pomocy, stosując się do praw i zwyczajów państw, w których urzędują. Konsulowie winni również czuwać nad tem, ażeby obywatelom polskim nie czyniono przeszkód w korzystaniu z praw, ulg i przywilejów, przyznanych przez miejscowe ustawy i zwyczaje oraz przez umowy międzynarodowe.

Art. 16. Konsulowie winni prowadzić rejestr obywateli polskich, zamieszkałych w okręgu konsularnym.

Art. 17. Konsulowie mają prawo w razie potrzeby udzielać obywatelom polskim zagranicą za pomocą i pożyczek, ustanawiając przytem termin zwrotu pożyczek. Pożyczki, udzielone przez konsulów, a nie uiszczone w oznaczonym terminie, są ściągane w drodze egzekucji administracyjnej narówni z podatkami i opłatami państwowymi.

Art. 18. Konsulowie pełnią, zgodnie z ustawami polskimi i nie wykraczając przeciwko układom i zwyczajom międzynarodowym, następujące czynności:

1) legalizują dokumenty, wystawione lub uwierzytelnione przez władze, urzędników publicznych i osoby publicznego zaufania (notariuszów, tłumaczy sądownie zaprzysiężonych i t. p.);

2) pośredniczą w zawieraniu ugód w sprawach obywateli polskich między sobą lub z cudzoziemcami, oraz mogą przyjmować urząd sędziego polubownego, jeśli będą ustanowieni przez strony w formie, przepisanej ustawami miejscowymi; ugody, zawarte przed konsulem w przedmiocie roszczeń prywatno-prawnych, mają moc ugód sądowych, zawartych przed sądami polskimi;

3) pełnią czynności urzędników stanu cywilnego; zakres i sposób wykonywania tych czynności określają rozporządzenia;

4) na wezwanie władz sądowych polskich przestępują strony, świadków i znawców bez przysięgi i pod przysięgą, dokonywają doręczeń, wezwań, pokwitowań i t. p., przestrzegając trybu postępowania i formy, obowiązujących władzę wzywającą, o ile rozporządzenia nie dopuszczają wyjątków; czynności konsulów i sporządzone przez nich protokoły w tym zakresie mają tę samą moc i skutki, jak czynności i protokoły właściwych polskich władz sądowych;

5) pełnią czynności notariuszów, a mianowicie: sporządzają i uwierzytelniają akty prawne, które zawierają obywatele polscy między sobą lub z cudzoziemcami, a także — jeśli układy międzynarodowe

konsula do tego upoważniają — cudzoziemcy między sobą; stwierdzają zgodność odpisów z oryginałami dokumentów i zgodność przekładów z oryginałami lub odpisami, uwierzytelniają podpisy i znaki ręczne; inne zaś czynności notariuszów pełnią o tyle, o ile będą im przekazane rozporządzeniami; akty, sporządzone lub uwierzytelnione przez konsulów w zakresie ich właściwości, są pod każdym względem zrównane z aktami notariuszów polskich;

szczegółowe przepisy, dotyczące czynności konsulów jako notariuszów, będą wydane w drodze rozporządzenia;

6) pełnią funkcję sądownictwa niespornego w sprawach spadkowych i pieczy (opieki, kurateli i t. d.) nad obywatelami polskimi;

zakres i sposób wykonania tych czynności określa rozporządzenia;

7) w sprawach spadków, znajdujących się w ich okręgu, są konsulowie upoważnieni z mocy samego prawa zastępować osoby, uprawnione do spadku, o ile osoby te są nieobecne i nie ustanowiły zastępców, a są obywatelami polskimi.

Art. 19. Rozporządzenia, wymienione w art. 18, wyda Minister Spraw Zagranicznych w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości.

Uprawnienia, wymienione w art. 18, mogą wykonywać prócz konsulów również inni funkcjonariusze konsularni, których do tego upoważni Minister Spraw Zagranicznych.

Uprawnienia, wyszczególnione w art. 18 punkcie 2, o ile chodzi o zawieranie ugód przed konsulem, punktach 3 i 4, punktach 5 i 6, mogą konsulowie i inni funkcjonariusze konsularni wykonywać tylko na zasadzie i w granicach imiennego osobnego upoważnienia Ministra Spraw Zagranicznych, udzielonego w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości.

Art. 20. Konsulowie obowiązani są zwracać szczególną uwagę na polską imigrację stałą i sezonową na terytorjum swego okręgu, oraz na reemigrację do Polski i informować władze polskie o przebiegu imigracji i reemigracji.

Art. 21. Konsulowie wydają i wizują paszporty na zasadzie szczegółowych przepisów Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

Konsulowie odbierają opłacone depesze, listy i przesyłki pocztowe, nadesłane pod adresem konsulatu dla obywateli polskich, i wydają je adresatom za specjalną opłatą, przewidzianą w taryfie konsularnej.

Art. 22. Obowiązkiem konsulów jest zaznajamianie się ze stanem gospodarczym okręgu, w którym urzędują, składanie wyczerpujących sprawozdań o przejawach życia społecznego, ekonomiczno-handlowego i finansowego, oraz współdziałanie w nawiązaniu stosunków gospodarczych z Rzeczpospolitą Polską.

Konsulowie udzielają na żądanie informacji gospodarczych zwłaszcza handlowym instytucjom i obywatelom polskim.

Minister Spraw Zagranicznych w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu wyda specjalną instrukcję, która w sposób szczegółowy określi wyko-

nywanie przez konsulów czynności, przewidzianych w niniejszym artykule.

Art. 23. Czynności konsula w stosunku do marynarki polskiej, wojennej i handlowej, określi rozporządzenie Ministra Spraw Zagranicznych, wydane w porozumieniu z właściwymi ministrami.

Art. 24. Szczególne prawa i obowiązki konsulów w krajach, gdzie na zasadzie umów międzynarodowych i zwyczajów powierzona im będzie jurysdykcja, określone zostaną w specjalnej ustawie.

Art. 25. Opłaty za czynności konsularne będą pobierane według taryfy konsularnej, ustanowionej w drodze rozporządzenia Ministra Spraw Zagranicznych w porozumieniu z Ministrem Skarbu i innymi właściwymi ministrami.

Art. 26. Używana w niniejszej ustawie nazwa konsula lub konsulatu stosuje się do konsulów generalnych, konsulów i vice-konsulów, oraz do konsulatów generalnych, konsulatów i vice-konsulatów.

Art. 27. Z przepisów niniejszej ustawy korzystają Wolne Miasto Gdańsk i obywatele Wolnego Miasta Gdańska w granicach art. 104 traktatu wersalskiego (Dz. U. R. P. z 1920 r. № 35 poz. 200) i art. 2 konwencji polsko-gdańskiej, zawartej w Paryżu dnia 9 listopada 1920 r. (Dz. U. R. P. z 1922 r. № 13 poz. 117).

Art. 28. Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Ministrowi Spraw Zagranicznych w porozumieniu z właściwymi ministrami.

Art. 29. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej: *S. Wojciechowski*

Prezes Rady Ministrów: *W. Grabski*

Minister Spraw Zagranicznych: *Al. Skrzyński*